

ENERGIE ȘI BIOMASĂ

Cuprins

- PNUD a lansat o colecție de istorii de succes despre proiecte inovatoare de dezvoltare în Europa și Asia Centrală
- Din 25 octombrie, va putea fi cumpărat în rate echipament de brichetare
- Încep lucrările de instalare a centralelor termice în Basarabeasca, Cahul, Cimișlia, Florești și UTA Gagauz Yeri
- A început evaluarea dosarelor înscrise în competiția Moldova Eco-Energetică
- Elevi din nouă raioane vor învăța în școală energia regenerabilă și eficiența energetică
- Cum să îți faci o afacere de succes în producerea brichetelor și peletelor în Republica Moldova?
- Proiectul Energie și Biomasă va acorda gospodăriilor casnice 500 de cazane pe brichete și pelete în condiții financiare avantajoase
- Proiectul Energie și Biomasă a participat la Conferința Internațională „Energetica Moldovei”
- ISTORII DE SUCCES
- Calendarul evenimentelor Proiectului Energie și Biomasă

Nº6

August-Septembrie 2012

Proiectul Energie și Biomasă în Moldova Buletin electronic

Proiectul Energie și Biomasă în Moldova

Acest proiect este finanțat de Uniunea Europeană și co-finanțat, implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

ȘTIRI PROIECT

CIFRA EDIȚIEI

Proiectul Energie și Biomasă este prezent în 20 de raioane și UTA Gagauz Yeri

121 școli, grădinițe și centre comunitare din 104 sate au fost selectate să treacă la energia din biomasă

Jumătate din ele se vor încălzi în iarna aceasta cu noul combustibil

Până în 2014, vom instala sisteme moderne de încălzire pe biomasă în cel puțin 130 de sate din toată Republica Moldova

PNUD A LANȘAT O COLECȚIE DE ISTORII DE SUCCES DESPRE PROIECTE INOVATOARE DE DEZVOLTARE ÎN EUROPA ȘI ASIA CENTRALĂ

Proiectul Energie și Biomasă din Moldova este prezentat drept unul de succes în regiune

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), oficiul din New York, a lansat în septembrie o nouă publicație care prezintă realizările transformatoare de dezvoltare din Europa de Est și Asia Centrală. Publicația, intitulată **"În serviciul**

oamenilor și al țărilor", oferă exemple concrete de strategii cu câștiguri triple, care au drept scop să promoveze concomitent obiectivele sociale, economice și de mediu. Datorită acestor strategii inovatoare, PNUD – întotdeauna în parteneriat cu guvernele, sectorul privat și societatea civilă - a contribuit la crearea locurilor de muncă, îmbunătățirea condițiilor de trai pentru cei mai vulnerabili, gestionarea mediului într-un mod responsabil, și prevenirea situațiilor de criză și a dezastrelor și asistență pentru reducerea consecințelor în urma acestora.

„Există calități comune pentru schimbările transformatoare, indiferent de context sau țara în care acestea au loc”, a declarat Helen Clark, directorul PNUD. „Unele caracteristici importante ale acestor schimbări de succes includ rezultate măsurabile, parteneriate puternice cu instituțiile statului și societatea civilă și capacități naționale mai bune de a gestiona proiecte de dezvoltare independent.”

„Fiecare istorie documentează modul în care PNUD răspunde la solicitările guvernelor din Europa și Asia Centrală, oferind un sprijin amplu în domeniul politicilor în scopul atenuării impactului șocurilor economice și ecologice, care ar putea aduce oamenii înapoi în sărăcie”,

a declarat Cihan Sultanoglu, director al Biroului PNUD pentru Europa și Comunitatea Statelor Independente.

Câteva momente importante ale publicației:

- 1) Un program comun al ONU – în care PNUD este unul dintre cei cinci parteneri – a contribuit la înființarea a 16 centre de angajare în Bosnia și Herțegovina, unde în prezent 60 la suta din tineri nu-și pot găsi un loc de muncă în această țară. Centrele au oferit consiliere în ceea ce privește cariera și formarea abilităților de muncă pentru mai bine de 6.800 de tineri, în primele 14 luni de activitate, iar pagina de Facebook a avut 11 milioane de vizitatori în primul an.
- 2) În Moldova, PNUD ajută 60 de sate din 12 raioane să-și conecteze instituțiile publice și private la sisteme de încălzire ce utilizează combustibil din biomasă, produs din deșeuri agricole, ușor accesibile; schimbarea a condus la crearea unei industrii profitabile de producere a combustibilului din biomasă.
- 3) În Kosovo (2), Muntenegru și Serbia, PNUD a ajutat peste 34.000 de romi și familiile lor să aibă acces la asistență medicală și alte servicii sociale, datorită unui program care le oferă statutul juridic atât de necesar pentru ei. Strategia PNUD a inclus integrarea coordonatorilor de origine roma în instituțiile guvernamentale locale și asistarea romilor în organizarea propriilor proiecte de îmbunătățite a condițiilor de trai.

Publicația este accesibilă la: <http://bit.ly/PTUjeJ>

Istoria de succes a Proiectului Energie și Biomasă poate fi citită pe pag. 6 a Buletinului Electronic.

DIN 25 OCTOMBRIE, VA PUTEA FI CUMPĂRAT ÎN RATE ECHIPAMENT DE BRICHETARE

Pe 25 octombrie, în cadrul unui eveniment public, va fi lansat mecanismul de comercializare în rate a echipamentului de producere a combustibilului în formă de brichete. La eveniment vor participa Valeriu Lazăr, Viceprim-ministru, Ministru al Economiei; Nicola Harrington, coordonator rezident ONU, reprezentant PNUD în Moldova; Mihaî Stratan, directorul Agenției pentru Eficiență Energetică.

1 mln. De Euro sunt acordați de Uniunea Europeană (prin Proiectul Energie și Biomasă) pentru a stimula dezvoltarea sectorului privat de producere a combustibilului din biomasă.

Agencia pentru Eficiență Energetică este instituția subcontractată pentru a comercializa în rate echipamentul de brichetare. UIP 2KR este organizația subcontractată pentru vânzarea în rate a echipamentului de balotare și transportare a baloturilor. Tot echipamentul va fi scutit de taxe vamale și se va aplica TVA la cota 0.

Condițiile de procurare vor fi făcute publice pe 25 octombrie în cadrul unei conferințe de presă și, ulterior, mediatizate pe larg.

ÎNCEP LUCRĂRILE DE INSTALARE A CENTRALELOR TERMICE ÎN BASARABEASCA, CAHUL, CIMIȘLIA, FLOREȘTI ȘI UTA GAGAUZ YERI

În următoarele săptămâni, în satele din raioanele Basarabeasca, Cahul, Cimișlia, Florești și UTA Gagauz Yeri vor începe lucrările de instalare a centralelor termice de ardere a biomasei. În cele 20 de sate selectate, 22 de școli și grădinițe vor fi încălzite cu energie alternativă. Comunitățile selectate au optat pentru încălzirea cu brichete. Respectiv, Proiectul Energie și Biomasă va instala sisteme termice pentru arderea acestui tip de combustibil. Lucrările de instalare vor fi finalizate în 2013.

Din 22 de instituții propuse de cele 20 de sate a fi conectate la sisteme moderne de încălzire cu biomasă, majoritatea sunt școli și grădinițe și se încălzesc în prezent cu cărbune sau gaz. „Autoritățile locale

solicită instalarea sistemelor alternative de încălzire celor existente pentru a avea asigurată securitatea energetică în condițiile scumpirii continue a prețului la combustibilii fosili. Comunitățile optează pentru noi sisteme de încălzire ce utilizează combustibil produs local sau regional din deșeuri agricole, sub formă de brichete sau pelete – accesibil ca preț și ecologic”, susține Tatiana Crăciun, expert în mobilizare comunitară în Proiectul Energie și Biomasă.

Amintim că până în prezent, 104 de sate din 20 raioane și din UTA Gagauz Yeri au fost selectate pentru a-și conecta instituțiile publice la sisteme moderne pe bază de biomasă. În mai mult de jumătate din acestea lucrările de instalare a noilor sisteme termice vor fi finalizate până la începutul sezonului de încălzire. Astfel, iarna viitoare, circa 60 de școli, grădinițe, primării, centre comunitare se vor încălzi cu energie din biomasă. Cea mai mare parte a cheltuielilor instalării sistemelor termice alternative este acoperită de Proiectul Energie și Biomasă, satele contribuind cu un minim de 15% din valoarea totală a investiției.

Până în 2014, Proiectul Energie și Biomasă va acoperi toate raioanele Republicii Moldova. În total cel puțin 130 de școli, grădinițe, alte instituții publice își vor instala sisteme termice alternative pe bază de biomasă cu bani europeni.

Lista completă a instituțiilor publice în care sunt instalate centrale termice pe bază de biomasă o puteți vedea aici:

<http://www.undp.md/projects/Biomass/Sisteme%20de%20incalzire%20instalate%20in%20institutiile%20publice%20rurale.pdf>

A ÎNCEPUT EVALUAREA DOSARELOR ÎNSCRISE ÎN COMPETIȚIA MOLDOVA ECO-ENERGETICĂ

A început evaluarea dosarelor înscrise în Competiția Moldova Eco-Energetică. Peste 60 de participanți concurează pentru 11 din cele 12 categorii ale celei mai mari competiții de premiere în sectorul energiei regenerabile și eficienței energetice în Moldova. Competiția Moldova Eco-Energetică este organizată de Agenția pentru Eficiență Energetică la inițiativa și cu sprijinul financiar al Proiectului Energie și Biomasă în Moldova.

Dosarele depuse, în funcție de categorie, sunt analizate de către patru paneluri de evaluare. „Fiecare panel este alcătuit din 5 persoane care reprezintă instituțiile statului conexe domeniului energiei regenerabile și eficienței energetice, specialiști cu renume din domeniul energiei, reprezentanți ai mediului academic și ai societății civile, jurnaliști, experți în mass media și comunicare”, a informat Mihai Stratan, directorul Agenției pentru Eficiență Energetică, unul din organizatorii Competiției Moldova Eco-Energetică. Experții evaluatori s-au întrunit pe 24 septembrie într-o o ședință comună la care au primit dosarele participanților și au semnat declarație de imparțialitate prin care se obligă să se retragă de la jurizarea proiectelor înscrise în concurs la care au fost co-inițiatori sau au fost implicați în implementarea acestora.

Precizăm că dosarele înscrise în competiție vor fi examinate în trei etape: (1) examinarea de către panelurile de evaluare a dosarelor depuse, (2) vizita de verificare în teren și (3) decizia Consiliului de Coordonare a Competiției Moldova Eco-Energetică. Fiecare dosar depus va fi evaluat în baza criteriilor de evaluare specifice pentru fiecare categorie, ce se conțin în Regulamentul de organizare și desfășurare a Competiției, făcut public în iulie curent o dată cu lansarea concursului.

După determinarea a trei finaliști pentru fiecare categorie, membrii panelurilor de evaluare urmează să efectueze vizite în teren pentru a analiza la fața locului mersul/rezultatul proiectului. Ulterior, dosarele celor trei finaliști vor fi depuse spre examinare Consiliului de Coordonare ce va desemna câștigătorii Competiției Moldova Eco-Energetică. Deciziile Consiliului de Coordonare sunt adoptate în baza votului majoritar al membrilor prezenți. Membrii Consiliului de Coordonare se vor retrage de la votarea proiectelor în care aceștia au fost donatori, co-inițiatori sau implicați în implementarea acestora. Consiliul de coordonare este constituit din 11 membri ce reprezintă ministerele din sector, autoritățile locale, societatea civilă, mediul academic și donatorii.

Trofeele MOLDOVA ECO-ENERGETICĂ, ediția 2012, de rând cu alte premii valoroase vor fi acordate la începutul lunii decembrie în cadrul unui eveniment festiv. Concurenții înscriși în competiție concurează pentru titlul de:

Cel Mai Bun Proiect în Energia Solară, Eoliană, Hidraulică și Geotermală

Cel Mai Bun Proiect în Biomasă, Biogaz și Biocarburanți

Cel mai bun Proiect de Eficiență Energetică în sectorul public și/sau privat

Cea mai bună Inițiativă de Comunicare și Sensibilizare

Cea mai bună Inițiativă Educațională

Cea mai bună Inițiativă a Tinerilor

ELEVI DIN NOUĂ RAIONE VOR ÎNVĂȚA ÎN ȘCOALĂ ENERGIA REGENERABILĂ ȘI EFICIENȚA ENERGETICĂ

Inițiativa educațională de promovare a energiei regenerabile și eficienței energetice se lansează în nouă noi raioane. În acest an de învățământ, peste 2.000 de elevi din clasele a VII-VIII din raioanele Glodeni, Dondușeni, Soroca, Râșcani, Șoldănești, Rezina, Orhei, Ungheni și Anenii Noi vor învăța că există energie în tot ce ne înconjoară: soare, vânt, plante, apă și vor însuși secretul economisirii consumului de energie. Inițiativa educațională va cuprinde localitățile ce își conectează instituțiile publice la sisteme de încălzire pe bază de biomasă în cadrul Proiectului Energie și Biomasă în Moldova.

Timp de un an, elevii vor fi antrenați în diverse activități educaționale dedicate energiei regenerabile și eficienței energetice: dezbateri, cluburi de discuții, excursii, lecții în format webinar, vizionarea și discutarea filmelor la tema energiei alternative, expoziții, concursuri de proiecte la temă ș.a. Tinerii vor avea și o resursă valoroasă din care vor cunoaște lucruri noi despre toate sursele de energie regenerabilă și

eficiența energetică - Manualul „**Surse de energie regenerabilă**” - elaborat și lansat în acest an de către Proiectul Energie și Biomasă în Moldova. De asemenea, și pedagogii vor avea la îndemână un Ghid al profesorului elaborat pentru acest curs ce îi vor ajuta să aducă elevilor noile cunoștințe într-o formă interactivă și memorabilă.

Cei mai activi elevi vor câștiga la final de an de studiu câte un bilet de participare la tabăra de vară „Energel”, locul de întâlnire a promotorilor energiei regenerabile și eficienței energetice. O asemenea inițiativă educațională a fost demarată în premieră anul trecut la inițiativa Proiectului Energie și Biomasă în Moldova. În anul de studii 2011-2012, inițiativa educațională a cuprins 38 de școli din satele ce și-au conectat în acea perioadă instituțiile publice la sisteme termice pe bază de biomasă, cu sprijinul financiar al Proiectului Energie și Biomasă în Moldova: Ștefan Vodă, Leova, Fălești, Cantemir, Sângerei, Hâncești, Telenești și UTA Gagauz Yeri.

„*M-am bucurat când am aflat că inițiativa educațională a ajuns și în satul nostru. Copiii au nevoie de informații și cunoștințe despre sursele de energie regenerabilă și eficiența energetică, extrem de actuale și necesare*”, spune Ana Purice, directorul gimnaziului din s. Șolcani, rl. Soroca, ce a participat la un curs de formare în domeniul energiei regenerabile și eficienței energetice, ce a avut loc pe 17 septembrie. De rând cu ea, la training au participat toți profesorii din noile școli parte a Inițiativei educaționale.

Până în 2014, inițiativa educațională de promovare a energiei regenerabile și eficienței energetice se va extinde în toate raioanele Republicii Moldova, cuprinzând peste 130 de localități în care vor fi instalate sisteme moderne de încălzire pe bază de biomasă cu finanțarea Proiectului Energie și Biomasă. „Este important să aducem cunoștințe tinerei generații despre energia verde și consumul rațional de surse energetice încă de pe băncile școlii. Astfel

contribuim la educarea unei generații responsabile, și de ce nu și a unor potențiali specialiști în domeniul energiei regenerabile și eficienței energetice care deja sunt la mare căutare atât în R. Moldova cât și în întreaga lume”, susține Victoria Ignat, specialist în instruire și dezvoltarea capacităților în cadrul Proiectului Energie și Biomasă.

CUM SĂ ÎȚI FACI O AFACERE DE SUCCES ÎN PRODUCEREA BRICHETELOR ȘI PELETELOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA?

„Ne-am aventurat să fim primii care învață din propriul efort și risc să producă biocombustibil în Republica Moldova. Am început să producem brichete și pelete într-o piață nedezvoltată. De la noi oamenii au cunoscut ce e asta brichete și pelete, și care sunt avantajele acestora față de lemn, cărbune și, de ce nu, gaz”, a spus Oleg Donoagă, unul din primii producători de brichete din R. Moldova, președintele Asociației de promovare a biocombustibililor în Moldova, în cadrul mesei rotunde „Optimizarea afacerii de brichetare și peletare”. Masa rotundă a fost organizată pe 5 octombrie, 2012 la inițiativa Proiectului Energie și Biomasă în Moldova. A fost pentru prima oară când peste 30 de producători de biocombustibil solid din Moldova s-au reunit la un eveniment comun.

Specialiști naționali și producători de biocombustibili din Republica Moldova au prezentat experiența lor în organizarea afacerii de brichetare și peletare a biomasei, tehnologiile utilizate cu avantajele și dezavantajele acestora, oportunitățile de extindere și modernizare a afacerii, posibilitățile de reducere a costurilor de producere și de asigurare a calității produsului finit.

„Ce cantitate de biocombustibil trebuie să produci pe oră ca afacerea ta să fie una profitabilă? Din ce deșeuri agro-industriale poți obține brichete și pelete? Care sunt diferențele dintre tehnologiile de brichetare și peletare? Care tehnologie este cea mai eficientă? Care este suprafața optimă pentru spațiile de producere a biocombustibilului? Care sunt rigorile de amplasare a liniei de brichetare? Care sunt condițiile optime de depozitare a materiei prime și a produsului finit?” sunt doar câteva din temele discutate de producătorii de brichete și pelete din Moldova.

Participanții la eveniment au făcut, de asemenea, schimb de experiență în utilizarea echipamentelor de colectare și transportare a biomasei, metode de asigurare a performanței maxime și constante a echipamentelor de producere precum și înlăturarea defecțiunilor la utilaje. O atenție sporită au avut-o și aspectele de marketing a produsului finit. Producătorii au făcut schimb de opinii privind ambalajele utilizate în funcție de necesitățile și specificul consumatorilor. Necesitatea elaborării materialelor de promovare a fost împărtășită de toți participanții la masa rotundă.

Nu în ultimul rând, producătorii au primit informații utile referitor la standardele pentru biocombustibili solizi adoptate la începutul lunii octombrie, precum și despre condițiile și mecanismul de acordare în leasing a echipamentelor de brichetare în cadrul Proiectului Energie și Biomasă.

PROIECTUL ENERGIE ȘI BIOMASĂ VA ACORDA GOSPODĂRIILOR CASNICE 500 DE CAZANE PE BRICHETE ȘI PELETE ÎN CONDIȚII FINANCIARE AVANTAJOASE

Proiectul Energie și Biomasă va acorda subsidii familiilor ce vor să își instaleze cazane pe brichete și pelete asamblate local. În total, 500 de cazane pe brichete, pelete sau mixte vor fi acordate în condiții financiare avantajoase.

„Ne propunem să stimulăm consumul de biomasă la nivel de gospodării casnice și să aducem tehnologii eficiente în încălzirea spațiilor locative, producerea de apă menajeră. Cazanele ce vor fi procurate în cadrul acestei activități vor fi produse și/sau asamblate local, fapt care va conduce la dezvoltarea unei noi industrii ai economiei naționale”, a declarat Nicolae Zaharia, expert în dezvoltarea afacerilor în cadrul Proiectului Energie și Biomasă în Moldova.

Condițiile de acordare a subsidiilor sunt consultate în prezent cu partenerii din sectorul de regenerabile, precum și cu producătorii și distribuitorii de centrale termice pe bază de biomasă din Moldova. Regulamentul Programului privind comercializarea și instalarea sistemelor de încălzire pe biomasă și condițiile de acordare a subsidiilor vor fi făcute publice odată cu aprobarea acestora de către Ministerul Economiei și Agenția pentru Eficiență Energetică.

REPUBLICA MOLDOVA ARE STANDARDE EUROPENE PENTRU BRICHETE ȘI PELETE

Institutul Național de Standardizare și Metrologie a adoptat standardele europene din domeniul biocombustibililor solizi. Astfel, producătorii de biocombustibili solizi vor urma să facă dovada calității produsului lor în baza standardelor europene atunci când își vor vinde marfa în republică sau peste hotarele ei. În următoarele luni, grupul de experți din Comitetul Tehnic 32 „Biocombustibili”, creat pe lângă Institutul Național de Standardizare și Metrologie, urmează să elaboreze și aprobe Reglementările tehnice minime de calitate pentru biocombustibili solizi. Ele vor fi obligatorii pentru toți producătorii de combustibil din biomasa solidă și vor avea prevăzute: cerințele esențiale de calitate, regulile de plasare pe piață a produselor, evaluarea conformității, supravegherea pieței. Elaborarea standardelor și a reglementărilor tehnice minime pentru producătorii de biocombustibil are loc la inițiativa Proiectului Energie și Biomasă.

PROIECTUL ENERGIE ȘI BIOMASĂ A PARTICIPAT LA CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ „ENERGETICA MOLDOVEI”

În zilele de 4-6 Octombrie și-a ținut lucrările cea de-a doua reuniune a Conferinței Internaționale „Energetica Moldovei - 2012. Aspecte regionale de dezvoltare”, organizată de Institutul de Energetică al Academiei de Științe a Moldovei. În cadrul acestui eveniment, Proiectul Energie și Biomasă a avut o prezentare a rezultatelor activității sale de la lansare până în prezent, precum și contribuția sa în promovarea și dezvoltarea sectorului de producere și consum a energiei din surse regenerabile, în special, din biomasa solidă.

La conferință au participat reprezentanți ai instituțiilor statului conexe domeniului energiei regenerabile și eficienței energetice, specialiști cu renume din domeniul energiei, reprezentanți ai mediului academic și ai societății civile din Republica Moldova, precum și din România, Belarus, Ucraina, Azerbaidjan, Italia, Lituania. Conferința Internațională „Energetica Moldovei - 2012” și-a propus drept scop analiza situației în sectorul energetic, diseminarea soluțiilor de dezvoltare durabilă și de promovare a proceselor de integrare, sporire a securității și eficienței energetice în țară și regiune, inclusiv, prin includerea energiei regenerabile în balanța energetică a Republicii Moldova cu experiența țărilor din regiune.

Mai multe informații despre conferință găsiți aici: http://www.ie.asm.md/img/pdf/EM_2012_index_rom.pdf

ISTORII DE SUCCES

MOLDOVA: PLANURI GRANDIOASE PENTRU BIOMASĂ

Grădinița din satul Ermoclia și-a declarat independența. Independența energetică. Grădinița a renunțat la efortul de a plăti un preț scump pentru gazele naturale importate și își încălzește sediul cu combustibil din biomasă locală produs din deșeurile agricole ușor accesibile cum ar fi paie, tulpinile de porumb și rumegușul.

Este benefic pentru copii, dar și pentru mediul ambiant. Iar cheltuielile pentru încălzire s-au redus în jumătate. Grădinița este prima instituție publică din Moldova care se încălzește pe baza energiei produse din biomasă în cadrul unui proiect PNUD, obiectivul căruia este de a spori utilizarea biomasei în acest scop. Moldova are planuri grandioase în legătură cu biomasa.

“Suntem la începutul procesului de utilizare pe scară largă a biocombustibililor,” afirmă dl Valeriu Lazăr, Viceprim-Ministru și Ministru al Economiei. *“De rând cu reducerea consumului de resurse energetice de import, noi introducem reziduurile agricole în ciclul economic. Aceste reziduuri nu vor mai fi tratate ca deșeuri, dar ca o nouă oportunitate de afaceri profitabile și sursă de venit.”*

În procesul de stabilire/căutare a independenței energetice, Moldova se întoarce cu fața spre biocombustibilii disponibili la nivel local.

REDUCEREA DEPENDENȚEI ENERGETICE

De ani și ani, Moldova duce povara importurilor de combustibil în mărime de 95 la sută. Atunci când prețul la gaz era mic, încălzirea pe bază de gaze devenise o politică națională, inclusiv prin racordarea comunităților rurale la conducta de gaz. După gazifi-

care considerabilă a satelor din Republica Moldova, prețul la combustibilii fosili a început să crească considerabil, majorându-se de 6 ori în ultimii șase ani. Visul moldovenilor de la sate de a-și încălzi casa apăsând pe butonul cazanului pe gaz s-a ruinat, acesta devenind un lux pentru cea mai mare parte a populației.

Potrivit Raportului de dezvoltare umană elaborat de PNUD, până în anul 2010, prețurile la energie vor tergiversa dezvoltarea. Se impunea introducerea energiei regenerabile pentru a reduce presiunea, contribui la sporirea veniturilor în zonele rurale și susține atenuarea schimbărilor climatice—toate împreună constituind un set triplu de ‘beneficii’.

Ulterior, Guvernul și-a asumat responsabilitatea de a spori până în anul 2020 ponderea energiei regenerabile în consumul total de energie până la 20 la sută. În această ordine de idei, biocombustibilul își poate aduce aportul respectiv. În vederea atingerii acestui obiectiv, Guvernul a solicitat asistență din partea PNUD-ului. Grație sprijinului acordat de Uniunea Europeană și în parteneriat cu autoritățile naționale, PNUD a demarat realizarea Proiectului Energie și Biomasă din Moldova, care reprezintă una dintre cele mai ambițioase inițiative naționale de a promova energia regenerabilă. Lansată în anul 2011, această inițiativă își propune să susțină 130 de instituții publice rurale, în special școli, grădinițe, centre medicale, pentru a se încălzi cu combustibil produs din biomasă, în conformitate cu standardele de emisii stabilite de Uniunea Europeană. Deja circa 60 de sate din 12 raioane au început procesul de conectare la sisteme de încălzire cu biomasă de care vor beneficia locuitorii (23,000 de persoane), inclusiv copiii din Ermoclia.

O parte semnificativă din activitatea Proiectului se axează pe conlucrarea cu comunitățile rurale în vederea definirii priorităților, pe baza unui model de mobilizare a locuitorilor elaborat de PNUD în anul 2007 în cadrul unei inițiative de promovare a unei guvernări locale mai efective. Diverși lideri din 150 primării—18 la sută din numărul total al acestora din Moldova—s-au reunit în focus-grupuri și în cadrul audierilor publice pentru a planifica și realiza proiecte menite să amelioreze serviciile de ordin social și infrastructura de bază pentru aprovizionarea cu apă, salubritate și evacuare a deșeurilor. De la o ședință la alta, oamenii au relevat neajunsurile aferente încălzirii actuale și costurile adiacente în calitate de probleme locale de vârf, asigurând un impuls suplimentar pentru introducerea biomasei.

În cadrul Zilei Europei 2012 oamenii și-au împărtășit viziunile despre avantajele/beneficiile energiei regenerabile.

CĂI NOI, AFACERI NOI

De rând cu susținerea inițiativei de asigurare cu energie termică mai curată, mai accesibilă și mai sigură, Proiectul Energie și Biomasă își propune să creeze noi posibilități de afaceri și noi locuri de muncă. Inițial, sunt acordate subvenții în vederea susținerii instalării sistemelor termice de import pe bază de biomasă. Pe măsură ce oamenii notifică beneficiile, iar cererea crește, se vor contura oportunități pentru producerea autohtonă. Fiind instalate, sistemele necesită producerea sistematică de brichete și pelete, fapt ce ia deja amploare. În Carbalia, un mic sat cu 500 de locuitori, centrul comunitar din lipsa surselor financiare nu se încălzea cu nimic pe timp de iarnă până când nu și-a instalat sistem termic pe bază de biomasă. Odată cu acestea, un întreprinzător autohton a reușit să identifice o posibilitate de investiții pentru a produce brichete.

La început, Igor Chirilenco nu era sigur de viabilitatea acestei afaceri, deoarece încălzirea pe bază de biomasă este un concept nou pentru Moldova. Însă, pe măsură ce sistemele au fost instalate, atât la centrul comunitar, cât și la grădinița din sat, dânsul s-a adresat după ajutor la Proiectul realizat de PNUD, care l-a sprijinit să elaboreze un plan de afaceri, să estimeze perioada de recuperare a investițiilor și să acumuleze aptitudini tehnice necesare pentru transformarea deșeurilor de culturi/plante în combustibil util. Numărul de producători de biocombustibil la nivel național a crescut de 4 ori în decursul primului an de realizare a Proiectului. Pentru a menține și promova acest elan, s-a decis aplicarea unor noi mecanisme ce permit producătorilor să achiziționeze prin leasing utilajul necesar, răsкупpărându-l pe parcurs, fiind scutiți de plata dobânzii sau a impozitelor.

Alți stimulenți de a investi în această schimbare s-au conturat și pe baza aprecierii din partea publicului larg. Ministerul Economiei și Agenția pentru Eficiență Energetică, cu asistența din partea PNUD-ului, au lansat un concurs de premiere a companiilor private, instituțiilor publice, grupurilor neguvernamentale etc. care aduc un aport major în promovarea energiei regenerabile și a eficienței energetice în Moldova.

SOLICITĂRI MAI MARI DIN PARTEA POPULAȚIEI

Utilizarea biomasei va fi sporită în Moldova pe măsură ce oferta de utilaje și combustibili va întruni cererea publicului larg. În vederea motivării consumului în sectorul privat, Proiectul realizat de PNUD a elaborat o schemă preferențială de prețuri în scopul susținerii a 500 de gospodării casnice să instaleze sisteme de încălzire pe bază de biomasă. Din momentul în care se va răspândi vestea, precum că sistemele sunt mai ieftine și la fel de eficiente pentru încălzirea locuințelor, prietenii, vecinii și comunități vor decide să le folosească și ei/ele.

Pentru a informa generația tânără, în școli a fost lansată o Inițiativă Educațională de promovare a energiei regenerabile și eficienței energetice, Energel fiind mascota inițiativei. *"Copiii sunt cei mai buni susținători ai energiei alternative în Moldova,"* menționează Natalia Halaim, profesor de biologie și coordonator al inițiativei educaționale. *"Ei au șansa să vadă pe viu ce este energia regenerabilă, în special biomasă, și cum funcționează un sistem termic pe bază de biomasă în școală, centrul comunitar, împărtășind aceste cunoștințe cu oamenii pe care îi cunosc."*

Până în prezent, mai mult de 2,500 de elevi din 39 școli au participat la cluburi de discuții, dezbateri, deplasări în teren, expoziții și alte activități dedicate energiei regenerabile și eficienței energetice. Iar pentru elevii din clasele a 7-a și a 8-a sunt organizate tabere de vară cu generic bioenergetic.

Campania de informare a cuprins peste un milion de oameni, incluzând variate evenimente și activități, inclusiv Ziua Europei în Moldova, în decursul căreia oameni simpli au avut ocazia să-și exprime opinia despre beneficiile sociale, economice și ecologice ale energiei regenerabile. Alte forme de implicare au cuprins liderii comunitari, peste 1,100 participând la cursuri de instruire, vizite în teren cu caracter demonstrativ pentru a cunoaște beneficiile accesării biocombustibililor. Recent, Ministerul Economiei a recomandat incorporarea modului despre energia regenerabilă și eficiența energetică în cursul de instruire organizat pentru toți primarii. Și va veni o zi când economiile obținute din eficientizarea utilizării energetice vor fi distribuite pentru alte priorități comunitare, cum ar fi mai multe servicii publice și protecție sporită a mediului ambiant.

În anul 2012, Guvernul a creat Fondul pentru Eficiență Energetică în vederea finanțării proiectelor comunitare în domeniul energiei regenerabile și a eficienței energetice. Propunerile de proiect din partea autorităților publice din orașe și sate au fost supuse unor evaluări tehnice și controale energetice pentru evaluarea fezabilității. Odată cu realizarea proiectelor și implicarea mai multor persoane, această activitate va lua amploare.

MOMENTE IMPORTANTE:

Locuitori din 150 de sate —18 la sută din numărul total al acestora din Moldova—s-au reunit pentru a discuta prioritățile de dezvoltare locală, identificând costurile pentru consumul de energie drept problemă majoră.

În circa 60 de sate din 12 raioane sunt finalizate/demarate lucrările de instalare a sistemelor de încălzire pe bază de biomasă în instituțiile publice în conformitate cu standardele europene de emisii spre beneficiul locuitorilor săi (circa 23,000 de oameni).

Numărul producătorilor de combustibil din biomasă a crescut de 4 ori în decursul primului an de realizare a Proiectului; stimulenții propuși de Guvern susțin producerea de biomasă.

Peste 1,100 de lideri comunitari au participat la cursurile de instruire și în vizite în teren pentru a cunoaște avantajele trecerii la combustibilul din biomasă.

500 de gospodării casnice demonstrează avantajele încălzirii cu biomasă pentru utilizare individuală.

Materiale de comunicare ale Proiectului Energie și Biomasă

- Pliant de promovare a energiei din biomasă „Energia din biomasă –Energia de lângă tine”

http://www.undp.md/projects/Biomass/Leaflet_biomass_RO.pdf

- Manual pentru elevi „Surse de energie regenerabilă”

http://www.undp.md/projects/Biomass/Manual_Surse%20de%20Energie%20Regenerabila_RO.PDF

- Ghidul furnizorilor de biocombustibil

<http://www.undp.md/projects/Biomass/Ghid%20pentru%20furnizorii%20de%20Bio-Combustibil.pdf>

Doritorii de a primi aceste materiale de comunicare, sunt rugați să ne contacteze prin mail: ina.zglavuta@undp.org sau la telefonul: 022 839985

CALENDARUL EVENIMENTELOR PROIECTULUI ENERGIE ȘI BIOMASĂ

- 16 Octombrie** Semnarea Memorandumurilor de Colaborare cu reprezentanții comunităților din raionul Cahul (Consiliul raional Cahul)
- 17 Octombrie** Semnarea Memorandumurilor de Colaborare cu reprezentanții comunităților din raioanele Cimișlia și Basarabeasca. (Consiliul raional Cimișlia)
- 19 Octombrie** Semnarea Memorandumurilor de Colaborare cu reprezentanții comunităților din raionul Florești. (Consiliul raional Florești)
- 23 Octombrie** Instruirea reprezentanților APL, Comitetului Proiectului în implementarea și Managementul Proiectelor din satele:
- Cîșlița-Prut, Giurgiulești, r-l Cahul
- Izvoare, Gura Căinarului, r-l Florești
- Gaidar, Tomai, UTAG
- 24 Octombrie** Instruirea reprezentanților APL, Comitetului Proiectului în implementarea și Managementul Proiectelor din satele:
- Vadul lui Isac, Văleni, r-l Cahul
- Prodănești, Ștefănești, r-l Florești
- Iordanovca, r-l Basarabeasca
- Mihailovca, r-l Cimișlia
- 25 Octombrie** Conferință de presă „Lansarea mecanismului de comercializare în rate a echipamentului de producere a combustibilului în formă de brichete”
- 25 Octombrie** Instruirea reprezentanților APL, Comitetului Proiectului în implementarea și Managementul Proiectelor din satele:
- Chircani, Doina, r-l Cahul
- Cuhureștii de Sus, r-l Florești
- Javgur, Coștangalia, Porumbrei, r-l Cimișlia
- 26 Octombrie** Instruirea reprezentanților APL, Comitetului Proiectului în implementarea și Managementul Proiectelor din satele:
- Andrușul de Sus, Andrușul de Jos, r-l Cahul

Contacte:

str. Sfatul Țării 29, etaj 3, bir. 304, Chișinău, Moldova. Tel.: (+373 22) 839985, Tel./Fax: (+373 22) 839983
www.undp.md, e-mail: ina.zglavuta@undp.org

Buletinul electronic este produs de Proiectul Energie și Biomasă în Moldova. Proiectul, implementat în 2011-2014, are un buget total de 14,56 milioane Euro, acordați de Uniunea Europeană (14 milioane Euro) și de PNUD Moldova (560.000 Euro).

Opiniile exprimate în publicație nu reflectă neapărat punctul de vedere al Uniunii Europene și al PNUD Moldova